

การศึกษา

อองค์ความรู้
ภาษา-วัฒนธรรม
โดยสำนักงานราชบัณฑิตยสภา

รักเท่าชีวิต

ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูกเป็นความรักอันยิ่งใหญ่หากริดเทียมเท่ากวีในแต่ละยุคสมัยต่างก็ได้นำเรื่องราวความรักของพ่อแม่ที่รักลูกเท่ากับชีวิตตนเองมาร้อยเรียงเป็นบทประพันธ์หลากหลายรูปแบบหนึ่งในนั้นก็คือตัวอย่างวรรณคดีของจากหนังสือ กวีวิจารณ์วรรณคดีไทยพร้อมประวัติและคำอธิบายฉบับราชบัณฑิตยสถาน ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้

อันชนกชนนีรักเจ้า เทียมเท่าชีวา ก็ว่าได้
ไช้จะแสรังสัดขัดเสี่ยไกล เพราะเป็นความจำใจของบิดา

วรรณคดีของบทนี้มาจากบทละครในเรื่องอิเหนา แต่งโดยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นคำพูดของระตู ปันจะรักกันและระตูปักมาหงันซึ่งกล่าวแก่โอรสและธิดาก่อนลาจากกัน ระตูทั้งสองกล่าวว่าพ่อแม่รักลูกเท่าชีวิตที่ส่งลูกให้ไปอยู่ห่างไกลนี้มีได้ทำด้วยความจงใจหรือเต็มใจเลยแต่จำใจต้องทำเพราะความจำเป็น

วรรณคดีของบทนี้นับเป็นบท “สัลลาปังคพิสัย” หรือบทโศกที่มีความโดดเด่นด้านการแสดงอารมณ์รักและโศกเศร้าอาลัยอันลึกซึ้งซึ่งที่พ่อแม่มีต่อลูกก่อนที่จะลาจากกันโดยใช้น้ำเสียงปลอบประโลมที่นุ่มนวล บทประพันธ์ ๒ วรรคแรก กวีพรรณนาว่า “อันชนกชนนีรักเจ้า เทียมเท่าชีวา ก็ว่าได้” สื่อความหมายถึงความรักอันยิ่งใหญ่ของพ่อแม่ได้อย่างหนักแน่นว่าความรักของพ่อแม่ที่มีให้ลูกนั้นมากเท่าความรักชีวิตตนเอง การต้องขกลูกซึ่งมีค่าเท่ากับชีวิตของตนให้ผู้อื่นไปจึงทำให้พ่อแม่รู้สึกโศกเศร้าเจ็บปวดราวกับชีวิตของตนถูกพรากไป ส่วนใน ๒ วรรคหลังกวีได้พรรณนาความรู้สึกอาลัยอาวรณ์ของผู้เป็นพ่อและเหตุผลที่แท้จริงที่พ่อจำต้องขกลูกให้เป็นบรรณาการแก่อิเหนาได้อย่างกระทบใจ กวีกล่าวว่า. “ไช้จะแสรังสัดขัดเสี่ยไกล เพราะเป็นความจำใจของบิดา” สื่อความหมายได้อย่างชัดเจนว่าสิ่งที่พ่อกระทำไปนั้นมิได้ “แสรัง” หรือจงใจทำแต่ทำเพราะความจำใจ.

อารยา กิรมงคลจิต